

TEKNİK DÜZENLEME

İsmet ÖZTUNALI ()*

Karyağdı Sok. 3/1 06690 Aşağı Ayrancı-ANKARA
Tel: 0 312 439 32 74

ÖZET

Bildiride, Teknik Düzenleme kavramının ortaya konuluşu, tanımları ve çeşitleri belirtilerek ülkemizde yapılan çalışmalar anlatılmıştır.

1. KAVRAM

Teknik Düzenleme kavramı, Avrupa Toplulukları Anlaşması ve Dünya Ticaret Örgütü'nü kuran çok taraflı anlaşmalarla ortaya konulmuştur. Avrupa Toplulukları İkinci Dünya Savaşı sonrası imzalanan üç ayrı anlaşma sonucunda oluşmuştur: (1) 1951'de Paris Anlaşması ile kurulan Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu (AKÇT), (2) 1957'de Roma Anlaşması ile kurulan Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET), (3) 1965'te Brüksel Anlaşması ile Toplulukta yönetim ve yasama organlarının düzenlenmesi.

Anılan bu temel Anlaşmalar, Avrupa Topluluklarının birincil derecedeki mevzuatıdır. Topluluğun organları tarafından hazırlanan ve bu anlaşmalara dayanılarak çıkartılan Avrupa Toplulukları Mevzuatı ise ikincil mevzuattır. İkincil mevzuatları düzenleme yetkisi kurucu anlaşmalarla topluluk organlarına (Bakanlar Konseyi, Komisyon) verilmiştir. AT'nin en yüksek karar organı Bakanlar Konseyi'dir. Konsey, her üye ülkenin dış işleri bakanlarından oluşur. Komisyon, üye ülkelerin atadığı üyelerden oluşur ve Topluluğun yürütme organıdır. (**)

İkincil mevzuat teknik düzenlemelerdir. Dünya Ticaret Örgütü'nü (1994) kuran çok taraflı anlaşmalardan Ticarete Teknik Engeller Anlaşması da Teknik Düzenleme hükmünü içermektedir. (25 Şubat 1995 Resmi Gazete Mükerrer) buna göre, teknik düzenlemeleri anlaşmaya katılan üye ülkenin hükümeti yapacaktır. Ancak, uluslararası ticarete gereksiz engel yaratılmaması koşuldur.

2. TANIMLAR

Avrupa Topluluğu ikincil mevzuatları ve tanımları (***):

Teknik Düzenleme: Kamu yararını korumak amacıyla ürün/mamul karakteristiklerini veya bunlarla ilgili prosesleri veya üretim/imalat metodlarını, hukuken geçerli uygulanabilir idari hükümler dahil olmak üzere kapsamına alan ve ürünlerin/mamüllerin piyasa arzı için sahip olmaları gereken özellikleri belirleyen ve Devlet tarafından zorunlu uygulamaya konulan dökümandır.

(*) TMMOB'nin eski Genel Sekreter ve Yönetim Kurulu Üyelerinden

(**) Türkiye Avrupa Topluluğu Derneği, Temel Bilgiler, Ankara 1993.

(***) Sinaî Mevzuat, Türkiye-AT Mevzuatı Uyumu Sürekli Özel İhtisas Komisyonu Raporları, Cilt 3, Sayfa 2 ve 124
DPT Yayımları, Ankara 1995.

Bu teknik doküman aynı zamanda; proses veya üretim/imalat metodunda uygulanan terminolojiyi, sembollerini, ambalajlama, markalama veya etiketleme gereklerini kapsamına alabilir veya sadece bunlardan biri ile ilgili olabilir.

Avrupa Toplulukları (AT) Tüzüğü (Regulation): Üye ülkelerin iç hukukunda doğrudan düzenlemelerdir. Ayrıca, milli hukuklarda yer alan normların yerine ikame edilirler. Tüm yönleriyle bağlayıcıdır.

Direktifler (Directive): Şekil ve yöntem bakımından yetkiyi milli kurumlara bırakan, ancak amaç bakımından bağlayıcı düzenlemelerdir. Verilen süre sonunda bir üye ülkede düzenleme yapılmadığı takdirde AT Hukuku gereği Direktif hukuki olarak geçerlilik kazanır, uygulamaya ve yargıya temel teşkil eder.

Karar (Resolution, Decision): İşaret ettikleri ülke, kurum, kuruluş veya kişi açısından bağlayıcı niteliktedirler, genel politikaları (ya da genel politikalar içinde belirli bir konuya yönelik özel politikaları) belirler.

Tavsiye (Recommendation) ve Görüşler (Opinion), ise bağlayıcı olmayıp, belli konularda yol gösterici içeriktedirler.

Dünya Ticaret Örgütü'nün Ticarete Teknik Engeller Anlaşması'nın Teknik Düzenleme Tanımı, esas itibarıyla, Avrupa Topluluğu tanımının aynıdır.

Her iki düzenlemelerde, teknik düzenleme, teknik mevzuat ya da teknik yönetmelik olarak da anılmaktadır.

3. METROLOJİ (Ölçübilim) ve KALİBRASYON ALANINDA AT'İN TEKNİK DÜZENLEMELERİ

- 71/316/EEC, 26.7.1971 Konsey Direktifi, Ölçü Aletleri ve Metrolojik kontrol metodları için esaslar.
- 71/317/EEC, 26.7.1971 Konsey Direktifi, 5 ve 50 kg. arası orta doğruluk sınıfı dikdörtgen blok ağırlıklar ile 1 ve 10 kg. arası orta doğruluk sınıfı silindirik ağırlıklar.
- 71/318/EEC, 26.7.1971 Konsey Direktifi, Gaz Sayaçları
- 71/319/EEC, 26.7.1971 Konsey Direktifi, su dışındaki sıvılar için kullanılan sayaçlar.
- 71/347/EEC, 12.10.1971 Konsey Direktifi, hububat birim depolama için standart kütlelerin tayini.
- 71/348/EEC, 12.10.1971 Konsey Direktifi, su dışındaki sıvılar için kullanılan sayaçlara ait yardımcı teçhizat.
- 71/349/EEC, 12.10.1971, Konsey Direktifi, gemi tanklarının kalibrasyonu
- 73/148/EEC, 04.03.1974, Konsey Direktifi, 1 mg. ile 50 kg. arası orta doğruluk sınıfının üstündeki ağırlıklar.
- 73/362/EEC, 19.11.1973, Konsey Direktifi, uzunluk ölçü aletleri.
- 75/33/EEC, 17.12.1974, Konsey Direktifi, soğuk su sayaçları.
- 75/107/EEC, 19.12.1974, Konsey Direktifi ölçü kabı olarak kullanılan şişeler.
- 75/410/EEC, 24.06.1975, Konsey Direktifi, devamlı toplayarak tartan tartı aletleri.

- 76/674/EEC, 24.07.1976, Konsey Direktifi, maksimum değer okunan cıvalı tıbbi termometreler.
- 76/765/EEC, 27.07.1976, Konsey Direktifi, alkolometre ve alkolhidrometreler.
- 76/766/EEC, 27.07.1976, Konsey Direktifi, alkol tabloları.
- 76/891/EEC, 04.11.1976, Konsey Direktifi, elektrik sayaçları.
- 77/95/EEC, 21.12.1976 Konsey Direktifi, taksimetreler.
- 77/313/EEC, 05.04.1977 Konsey Direktifi, suyun dışındaki sıvılar için ölçme sistemleri.
- 78/1031/EEC, 05.12.1978, Konsey Direktifi, ağırlığa göre otomatik ağırlık tasnif edici ve düzenleyici makineler.
- 79/830/EEC, 11.10.1979, Konsey Direktifi, sıcak su sayaçları.
- 80/181/EEC, 20.12.1979, Konsey Direktifi, SI Birimlerinin kabulü, tarifleri ve sembolleri ile kullanım ve yazım kuralları.
- 86/217/EEC, 26.5.1986, Konsey Direktifi, motorlu taşıtlarda lastik hava basıncını ölçen aletler.
- 90/384/EEC, 20.06.1990, Konsey Direktifi, otomatik olmayan tartı aletleri.

3. ÜLKEMİZDE ÇALIŞMALAR

Türkiye ile Avrupa Topluluğu arasında 6 Mart 1995 tarihinde imzalanan ve 1 Ocak 1996 tarihinde yürürlüğe girmiş bulunan 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı'na dayalı olarak kurulmuş bulunan Türk Akreditasyon Kanunu (4457 sayı ve 27.10.1994 tarihli) ile Teknik Düzenleme kavram ve tanımı ilk kez mevzuat ve uygulamaya girmiştir. Kanuna göre;

Teknik Düzenleme: Ürün özelliklerini, işleme veya üretim yöntemlerini, idari hükümler de dahil olmak üzere belirten ve uyulması zorunlu olan dökümandır.

Dünya Ticaret Örgütü'nü kuran Anlaşmalara ve Avrupa Topluluğu düzenlemelerine göre standartlar uygulanması ihtiyari olan dökümanlardır. Bu hal, Teknik Düzenleme ile aralarında önemli bir farktır.

29 Nisan 1997 gün ve 22974 sayılı Resmi Gazete'de Türk Ürünlerinin İhracatının Arttırılmasına Yönelik Teknik Mevzuatı Hazırlayacak Kurumların Belirlenmesine İlişkin Karar yayınlanmıştır. Bu karar ile de Teknik Mevzuat (ya da Teknik Düzenleme) konusu ortaya konulmuştur.

Dış Ticaret Müsteşarlığınca, Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun Tasarısı hazırlanmıştır. Bu Tasarı halen kanunlaşmamıştır.

Edindiğim bilgiye göre, yukarıda sayılmış metroloji ve kalibrasyon ile ilgili AT Teknik Düzenlemelerine uyumlaştırma çalışmaları Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Ölçüler ve Standartlar Genel Müdürlüğü'nde yapılmaktadır.

Ülkemizde Teknik Düzenleme tanımına giren pek çok teknik mevzuat düzenlemeleri yapılmış bulunmaktadır.